

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: والننتین کاتاسانوف (Valentin Katasonov)

برگردان: ا.م. شیری

۱۵ اپریل ۲۰۲۵

شرکت‌های چندملیتی امریکائی

ترمپ انتظار دارد «فرزندان ولخرج» به خانه بازگردند

در حالی که دولت امریکا تحت ریاست دونالد ترامپ صنایع کشورهای اروپائی و غیراروپائیاز لحاظ تاریخی همپیمان یا تیول خود را به تعطیلی می‌کشد تا به امریکا منتقل کند و برای برگرداندن جریان سیل سرمایه به امریکا به هر حقه‌بازی دست می‌زند، به اصطلاح اصلاح‌طلبان، یعنی همان غرب‌گرایان در آستانه مذاکره ایران با امریکا در مسقط (عمان) در کشور شایع کردند که امریکا در نظر دارد هزار میلیارد دالر در ایران سرمایه‌گذاری کند. رئیس جمهور پزشکیان گفته که رهبر با سرمایه‌گذاری امریکائی در کشور هیچ مخالفتی ندارد...

معلوم نیست این جماعت امریکا را نمی‌شناسند یا از رقم و عدد سر در نمی‌آورند. در این که امریکا را خیلی خوب می‌شناسند، تردید ندارم. شاید بیچاره‌ها نمی‌دانند یک هزار میلیارد یعنی یک تریلیون. جل‌الخالق، سرمایه‌گذاری تریلیونی امریکا، آن هم در ایران! پس، تهدید و ضرب‌الاجل دو ماهه ترامپ این بوده ما نمی‌دانستیم. شیری

*****

روند انتقال سرمایه به اقتصاد امریکا تشدید شده است

طرح ترامپ مبنی بر جایگزینی واردات کالا با واردات سرمایه، هدف از وضع عوارض گمرکی بالا توسط چهل و هفتمین رئیس جمهور امریکا را نشان می‌دهد و آن عبارت است از ساخت یک حصار حفاظتی برای ایجاد انگیزه برای صنعتی کردن مجدد امریکا بر اساس این طرح، کسب و کارهای واقع در خارج از این حصار، تنها با سرمایه‌گذاری در تولید در خود امریکا می‌توانند بازار داخلی آن را توسعه دهند. به عبارت دیگر، اقدامات حمایتی ترامپ نه تنها برای

از بین بردن کسری تجاری عظیم امریکا، بلکه برای **جلوگیری از خروج سرمایه از اقتصاد امریکا** طراحی شده است که در طول چندین دهه ادامه داشته است.

اولین کسری تجاری امریکا همزمان با خروج خالص سرمایه از امریکا در زمان رئیس جمهور جان کندی ثبت شد. از آن به بعد، صنعتی‌زدائی امریکا آغاز شد. هر چند این فرآیند در آن زمان چندان قابل توجه نبود. امریکا با توجه به پتانسیل انباشته خود در دهه‌های گذشته، به پیشرفت خود ادامه داد. اما سی و پنجمین رئیس جمهور امریکا و مشاورانش متوجه این روند شدند. نه تنها متوجه آن شدند، بلکه سعی کردند جلوی آن را بگیرند. خروج سرمایه از امریکا کند شد، اما متوقف نشد. در سال ۱۹۷۰، ارزش کل سرمایه‌گذاری خصوصی امریکا در خارج از این کشور بالغ بر ۲۳۰ میلیارد دلار بود.

طبق دفتر تحلیل اقتصادی وزارت بازرگانی امریکا، دارائی‌های خارجی این کشور در سال ۲۰۰۰، به ۷ تریلیون و ۶۴۰ میلیارد دلار بالغ شد. در سال ۲۰۱۰ به ۲۱ تریلیون و ۷۷۰ میلیارد دلار، در سال ۲۰۲۰ به ۳۲ تریلیون و ۴۰ میلیارد دلار و در سال ۲۰۲۴ به رکورد ۳۵ تریلیون و ۸۴۰ میلیارد دلار رسید. طی دهه گذشته، سرمایه‌گذاری ثابت در اقتصاد امریکا به طور متوسط حدود ۴ تریلیون دلار در سال بوده است. چنین مستفاد می‌شود که اگر حتی یک دهم دارائی‌های خارجی امریکا به کشور بازگردد، تقریباً معادل یک سال سرمایه‌گذاری در اقتصاد آن خواهد بود. قیمت موضوع خیلی بالاست.

به نظر من، ترمپ با ساخت حصار تعرفه‌ئی برای اقتصاد امریکا، روی این واقعیت حساب می‌کند که «فرزندان و لخرج» امریکا، شرکت‌های فراملیتی که مقر آن‌ها در ایالات متحده واقع است، به تدریج به وطن باز خواهند گشت. ضمن این، شرکت‌های غیر امریکائی نیز که بازار امریکا را امیدوارکننده می‌دانند، باید با سرمایه‌گذاری‌های خود به آن‌ها بپیوندند.

فایننشال تایمز اخیراً با انتشار مطالبی به این نتیجه رسیده است که روند انتقال سرمایه به اقتصاد امریکا تشدید شده است. مجموع حجم ورودی سرمایه از سوی شرکت‌های چند ملیتی امریکائی و شرکت‌های خارجی به اقتصاد امریکا از ابتدای دوره ریاست جمهوری دونالد ترمپ (یعنی در کمتر از سه ماه) بالغ بر ۱ تریلیون و ۹۰۰ میلیارد دلار بوده است. بزرگترین سرمایه‌گذاری توسط شرکت امریکائی اپل به مبلغ ۵۰۰ میلیارد دلار انجام شد. سافت بانک- یک شرکت چندملیتی جاپانی در بخش مخابرات، ۱۰۰ میلیارد دلار و ۱۰۰ میلیارد دلار دیگر نیز شرکت تولید نیمه‌هادی تایوانی سرمایه‌گذاری کرد. گفته می‌شود شرکت کشتیرانی و حمل‌ونقل فرانسوی سی‌ام‌ای سی‌جی‌ام، ۲۰ میلیارد دلار و شرکت بین‌المللی Stellantis (سرمایه امریکائی، ایتالیائی و فرانسوی) که در صنعت خودرو فعالیت می‌کند، ۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری کرده است.

تعدادی از شرکت‌های خارجی و شرکت‌های چند ملیتی امریکائی اعلام کرده‌اند که قصد دارند بخشی از تولید خود را به امریکا منتقل کنند. نپسان موتور جاپان اعلام کرد که قصد دارد تولید کراس اوورهای Rogue را در جاپان کاهش دهد و خط تولید چنین خودروها را در امریکا راه‌اندازی کند.

در اروپا، درباره خطر از دست دادن صنعت داروسازی که برای انتقال به خارج از کشور آماده می‌شود، صحبت می‌کنند. انجمن‌ها و فدراسیون اروپائی صنایع داروئی از اورسولا فون‌درلاین، رئیس کمیسیون اروپا خواسته است تا «اقدام سریع و رادیکال» برای کاهش «خطر خروج» تولیدکنندگان دارو به امریکا به عمل آورد.

با این حال، برخی از کارشناسان بر این باورند که روند رو به رشد انتقال تولید از دنیای قدیم به دنیای جدید حتی قبل از اعلام اقدامات حمایتی ترمپ آغاز شده است و آن از ابتداء مبتنی بر دو پایه بود. اول، اروپا برای اجرای برنامه

«اقتصاد سبز» خود خیلی سریع حرکت کرد. دوم، پس از ۲۴ فبروری ۲۰۲۲، اعمال سیاست تحریمی ضد روسی بیش از حد فعالانه، مانند تیربرگرد به خود آن بازگشت. در نتیجه، اروپا خود را از منابع ارزان انرژی محروم کرد. طرح‌های «سبز» و تحریم‌ها ضربه جدی به صنایع انرژی و تولیدات دنیای قدیم وارد کردند. سال گذشته، تقریباً دو سوم شرکت‌های بزرگ المانی یا نقل مکان کردند و یا برای انتقال تولید خود به خارج از المان (عمدتاً به آمریکا و به برخی از کشورهای دیگر خارج از اروپا) برنامه‌هایی تدوین کردند. در واقع روند صنعت‌زدایی المان و دیگر کشورهای اتحادیه اروپا آغاز شده است. در ۹ سپتامبر ۲۰۲۴، ماریو دراگی، رئیس سابق بانک مرکزی اروپا و نخست وزیر اسبق ایتالیا، به درخواست کمیسیون اروپا، در مورد «آینده رقابت‌پذیری اروپا» گزارشی ارائه کرد. دراگی گفت که برای پر کردن این شکاف، اتحادیه اروپا به افزایش سرمایه‌گذاری ثابت نیاز دارد. سهم چین سرمایه‌گذاری‌ها در تولید ناخالص داخلی اتحادیه اروپا در سال گذشته ۲۲ درصد بود. در صورتی که حداقل ۲۷ درصد لازم است. اروپا برای همگام شدن با رقبای خود، سالانه به ۷۵۰ تا ۸۰۰ میلیارد یورو سرمایه‌گذاری نیاز مطلق دارد. و اکنون به سبب ابتکارات حمایت‌گرایانه ترمپ، امیدها برای افزایش مقیاس سرمایه‌گذاری در اقتصاد اروپا در حال ذایل شدن است. برآوردهای به عمل آمده توسط مرکز تحلیلی مؤسسه تحقیقاتی «کپژمینی» (Capgemini) جالب است. این مؤسسه تخمین زد که شرکت‌های آمریکایی می‌توانند دارایی‌هایی به ارزش حدود ۷۵۰ میلیارد دلار را ظرف سه سال به آمریکا بازگردانند. اخیراً (در اپریل سال جاری)، مؤسسه تحقیقاتی کپژمینی برآورد خود را به یک تریلیون و یک میلیارد دلار افزایش داد.

پس از اعلام اقدامات حمایتی ترمپ (عوارض واردات) در ۲ اپریل، شاخص‌های سهام آمریکا کاهش یافت. بحث کارشناسان بر سر این است که آیا این روند کوتاه مدت خواهد بود یا طولانی مدت و در نهایت به یک بحران تبدیل می‌شود. سرمایه‌گذاران خارجی به دو گروه تقسیم شدند. گروه اول، کسانی هستند که به کوتاه مدت بودن روند معتقدند. و این بهترین زمان برای خرید اوراق بهادار شرکت آمریکایی با کمترین قیمت است. گروه دوم کسانی هستند که معتقدند عدم قطعیت برای تصمیم‌گیری‌های بلندمدت سرمایه‌گذاری بسیار زیاد است. اگر ترمپ «هفت جمعه در هفته» داشته باشد و از قبل «غیرقابل پیش‌بینی‌ترین رئیس‌جمهور» تاریخ آمریکا خوانده شود، از چه قطعیتی می‌توان صحبت کرد؟ به همین دلیل چین سرمایه‌گذاران خارجی محتاط، از سرمایه‌گذاری در اقتصاد آمریکا خودداری می‌کنند.

اتفاقاً این سرمایه‌گذاران برای سرمایه‌گذاری در اقتصاد آمریکا جایگزین‌هایی دارند. مثلاً چین. به هر حال، بیجینگ در شرایط فعلی تأثیر خود را نشان داده و از سرمایه‌گذاران بین‌المللی برای سرمایه‌گذاری در اقتصاد چین دعوت کرد و قول داد شرایط و آینده پایدار برای آن‌ها تأمین کند. یک روز پس از اعلام تعرفه‌های جدید آمریکا توسط ترمپ، لینگ جی، معاون وزیر بازرگانی چین میزبان نمایندگان ۲۰ شرکت بزرگ آمریکایی (از جمله تسلا، ایلان ماسک) بود و از آن‌ها دعوت کرد در چین به عنوان مکان «ایده‌آل، ایمن و امیدوارکننده» برای کسب‌وکار سرمایه‌گذاری کنند.

و این هم نشانه‌هایی از «گرم شدن» روابط بین اروپا و چین که بسیاری از کارشناسان انتظار دارند. لی کیانگ، نخست وزیر شورای دولتی جمهوری خلق چین و اورسولا فون‌درلاین، رئیس کمیسیون اروپا در ۸ اپریل تلفونی مذاکره کردند. نخست وزیر شورای دولتی جمهوری خلق چین و رئیس کمیسیون اروپا، سیاست تعرفه‌ی دونالد ترمپ، رئیس جمهور آمریکا را نیز مورد بحث قرار دادند (در واقع محکوم کردند). لی کیانگ گفت: «این تجلی و نشانه آشکار یکجانبه‌گرایی، حمایت‌گری و قلدری اقتصادی است. هدف از اقدامات قاطع چین نه تنها پاسداشت حق حاکمیت، امنیت و منافع توسعه خود، بلکه حفاظت از قوانین تجارت جهانی، انصاف و عدالت بین‌المللی است. نخست وزیر چین در این

مذاکره خواستار گسترش همکاری‌های تجاری بین چین و اتحادیه اروپا شد. وی همچنین گفت که در چین شرایط باثبات برای سرمایه‌گذاران اروپایی فراهم خواهد شد.

اما ایل قصد ندارد تولید آیفون در چین را متوقف کند، حتی اگر این کار مشمول عوارض گمرکی باشد. مدیریت این شرکت اعلام کرد که انتقال کل خط مونتاژ به امریکا هزینه تجهیزات را دو برابر می‌کند.

بنیاد فرهنگ ستراتیژیک

۲۴ فروردین- حمل ۱۴۰۴

* - پروفیسور، دکتر علوم اقتصاد، مدیر مرکز پژوهش‌های اقتصادی «شاراپوف» فدراسیون روسیه، پژوهشگر مسائل پشت صحنه